

מראי מקומות - חגיגה

כו.

שברגל הכל חברים, אבל לאחר הרגל מגעו טמא למפרע. והק' האגרות משה (אה"ע ד', ט', אות ד'), שלכא' דברים אלו סותרים זא"ז, דאם הם חברים בשעת הרגל, טהרתן טהרה, דחבר אינו מטמא. וביאר דכוונת רש"י לתרץ, איך שייך שנעשה טמא אח"כ אם לא הי' טמא בשעת נגיעתו, "וע"ז אמר שנגיעה יש לה דין האדם, ולכן כיון שהוא חבר רק ברגל, והי' ידוע זה בעת הרגל שרק עתה הוא חבר [ואין הפשט דנתקלקל ונעשה ע"ה אח"כ], וגם ברגל הוא חבר רק לימי הרגל, ולשאר ימים ע"ה, לכן הוי נגיעתו ג"כ נגיעת חבר [רק כלפין] לימי הרגל, ונגיעת ע"ה [כלפין] לשאר הימים, שיש לה דין האדם שטהור לימי הרגל וטמא לשאר הימים. וזה מה שאמר רש"י, לא שטהרתן טהרה מוחלטת, אלא כהאדם מחמת שהוא חבר לימי הרגל, ולכן לא עדיפא הנגיעה מהאדם, ונחשבת אף עתה לשאר ימים נגיעת ע"ה, ונטמא בעת הנגיעה על שאר הימים, ונמצא שלאחר הרגל טמא עוד למפרע."

ה. עבר הרגל ליום ו', לא היו מעבירין

כ' הטורי אבן דמשמע מדברי רש"י שלא היו מטבילין עד לאחר השבת. והק', אמאי אין מעבירין אותן בשבת גופא, ואי משום דגזרו על טבילת כלים בשבת משום שבות, הא טבילת כלים המקדש הי' בעזרה, וקיי"ל שאין שבות במקדש. וכ' שאי"ז ק' כ"כ, דמצינו שגזרו שבות לפעמים. וע"ע בהערות להגרי"ש שהביא מש"כ הרמב"ן על התורה (ויקרא כ"ד, כ"ג), "שנצטווין מן התורה להיות לנו מנוחה ביו"ט אפי' מדברים שאינם מלאכה, לא שיטרח כל היום למדוד התבואות ולשקול הפירות... והותרו הימים הטובים האלו ואפי' השבת עצמה, שבכל זה אין בהם משום מלאכה, לכך אמרה תורה שבתון, שיהי' יום שבתה ומנוחה, לא יום טורח". ועפ"ז ביאר הגרי"ש, דכיון דמצינו דאיכא בטירחא מרובה איסור דאורייתא, א"כ י"ל דה"ה טבילת הכלים של בהמ"ק ג"כ אסור משום שבתון, דיש בזה טירחא מרובה לטבול כל כליו.

ו. שאין הכהנים פנויין

וביארה הגמ' שאין הכהנים פנויים משום הוצאת הדשן, ופרש"י, שאינם יכולים לטבול הכלים, לפי שהם טרודים בהוצאת הדשן שעל התפוח שבאמצע המזבח. והק' הטורי אבן, אם זהו הטעם, א"כ באיזה יום שנגמר יו"ט, י"ל דלא הי' שייך לטבול הכלים ביום שלאחר זה, משום שטרודים בהוצאת הדשן ולא דוקא ביום ו'. וכ' דשמא י"ל דלפי ר' יהודה דוקא אם עבר הרגל ביום ה' לא היו מעבירין על טהרת העזרה מיד, דא"כ יהי' נדחה תרומת הדשן לזמן רב, עד לאחר השבת [ונמצא דשן רב במערכה ומזיק לסדר המערכה]. אבל בדרך כלל, אם עבר הרגל ביום אחה, י"ל דמיד אחר יו"ט היו מעבירין על טהרת העזרה, ואח"כ היו מרימין הדשן.

א. ור' יוחנן אמר אפי' מלאים, ואפי' אפיקרסותו לתוכו פרש"י, אפי' מלאין משקין שלו שאינן של קודש. ותמה הטורי אבן, הרי לא מצינו דמשקין קרויין כן. עוד הק', הא ודאי כשאמר ר' יוחנן "אפי' מלאים" כוונתו למלאים במשקין שאינן של קודש, דהא אם קודש הם ודאי נאמנים, אע"כ דמייירי דמלאים בשל חולין. וא"כ, אם הא דאפיקרסותו נמי היינו משקין, א"כ מה הוסיף בזה, וע"ש מה שהק' עוד ע"ז. ומשום זה פי' כהערוך, דאפיקרסותו היינו לבוש התחתון ופתוח בכתיפיו, וכשלבשו קשרו. וזהו הביאור בדברי ר' יוחנן, דאפי' אם אפיקרסותו לתוכו, דהיינו דהוי בגדי ע"ה ומדרס לפרושים, וכ"ש לתרומה ולקודש, אפ"ה מן המודיעים ולפנים נאמן לומר דהבגד לא נטמא, וא"כ אפי' אם הבגד נכנס לתוך הכלי, מ"מ נאמן, והכלי חרס אינו מטמא. ובקו"א כ' הטו"א ליישב דגם רש"י פי' כהערוך, וטעות הדפוס הוא ברש"י שלפנינו, דתיבות "ואפי' אפיקרסותו לתוכו" הם סוף הדבור שלפניו, ואח"כ מתחיל דיבור חדש, ובזה בא רש"י לפרש דמלאין משקין היינו משקין שאינן של קודש.

ב. וכי איכא נכרי בהדיהו מאי הוי

ע' שיש יצחק, שביאר דמה שהגמ' לא ביארה דכיון דאיכא נכרי בהדיהו אנו חוששים שהנכרי עצמו נגע בהטהרות, הוא משום שאין לשון המשנה שם משמע כן.

ג. הכתוב עשאן כולן חברים

ע' במהרצ"ח בנדה (לד) באריכות, וזהו תמצית דבריו. אי' בירושלמי כאן ד"כעיר שחברה לה יחדיו" היינו דבשעת הרגל נעשים כולם חברים. והעיר דהא בירושלמי בב"ק דרשי' באו"א, דירושלים הוא עיר שחברה לה יחדיו, דהיינו שמחברת את כלל ישראל זה לזה. וביאר המהרצ"ח ע"פ מש"כ הרמב"ם (מורה נבוכים פרק מ"ג, חלק ג'), "אבל ימים טובים הם כולם לשמחה ולקבוץ, שיש בהם הנאה שבנ"א צריכין עליהן, ויש מהם תועלת בענין האהבה שצריכה שתהי' בין בנ"א... אבל תועלת ימים טובים ידוע למה שיגיע לאדם תועלת מן הקבוץ ההוא... והתאהב בנ"א וחברתם קצתם לקצתם". וכ' המהרצ"ח דהא אי' בסנהדרין (קו) דגדולה לגימא [דהיינו אכילה], שמקרבת את הרחוקים. ולהיפוך, גדול הפירוד במה שאדם מונע עצמו לאכול אצל ישראל חבירו, ובפרט אם אינו מאמינו במעשרות ובהטורות. וכ' דעיקר הסיבה של העליי' לרגל היה כדי לחבר את לב כלל ישראל זה לזה, אבל עדיין לא תושג המטרה אם לא יהי' נאמנין זה לזה לטהרות, וראו חז"ל עצות מרחוק להשבית המונע, שלא יבא השטן לרקד ביניהם בימים הקדושים הללו, לגרום שנאה ופירוד הלבבות, ועשו כל ישראל חברים בשעת הרגל.

ד. הפותח את חביתו וכו', וחכ"א לא יגמור

פרש"י, אע"פ שברגל הן טהורין, לא שטהרתן טהרה, אלא